

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ALİ FIRTINA BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2014/14575)

Karar Tarihi: 6/7/2017

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Burhan ÜSTÜN
Üyeler : Serruh KALELİ
Nuri NECİPOĞLU
Kadir ÖZKAYA
Rıdvan GÜLEÇ
Raportör : Akif YILDIRIM
Başvurucu : Ali FIRTINA
Vekili : Av. Seyit Halil YÜZGEÇ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; yargılamanın makul sürede sonuçlandırılmaması, tanık dinletme talebinin reddedilmesi ve delillerin hatalı değerlendirilmesi nedenleriyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 2/9/2014 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüş sunmamıştır.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:
8. Başvurucu olayların geçtiği tarihte Kayseri'de bir lisede müdür yardımcısı olarak görev yapmaktadır. Mağdurlar B.A. ve F.R.A. ise aynı lisenin öğrencisi olarak öğrenim görmektedir.
9. Mağdurların kendilerine cinsel istismar ve tacizde bulunduğu iddia etmeleri üzerine başlatılan soruşturma kapsamında başvurusunun ifadesi 5/12/2008 tarihinde alınmıştır.
10. Başvurucu hakkında 2008 yılında mağdurlara yönelik çocuğun cinsel istismarı ve taciz suçlarını işlediği iddiasıyla Kayseri 4. Asliye Ceza Mahkemesine hitaben 23/12/2008 tarihinde iddianame düzenlenmiştir. İddianamenin iadesine yapılan itirazın kabul edilmesiyle başvuru hakkında kamu davası açılmıştır.

11. Yargılama sırasında mağdurların beyanları, psikolog ve avukatları huzurunda tespit edilmiştir. Mağdurlardan başka yirmi beş kişi daha tanık sıfatıyla dinlenmiştir.

12. Kayseri 4. Asliye Ceza Mahkemesinin 27/7/2009 tarihli ve E.2009/145, K.2009/770 sayılı kararıyla başvuruçunun çocuğun cinsel istismarı suçundan 5 yıl 7 ay 15 gün ve cinsel taciz suçundan 5 ay 18 gün hapis cezasıyla mahkûmiyetine karar verilmiştir. Mahkûmiyete mağdur beyanları ve tanık anlatımları esas alınmıştır.

13. Bu arada başvuruçunun, Yüksek Disiplin Kurulu kararıyla 19/8/2009 tarihinde meslekten çıkarılmıştır.

14. Başvuruçunun hakkındaki mahkûmiyetler, Yargıtay 14. Ceza Dairesinin 4/6/2014 tarihli kararıyla onanarak kesinleşmiştir.

15. Nihai karar 29/8/2014 tarihinde başvuruçuya tebliğ edilmiş, başvuruçunun 2/9/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

16. Mahkemenin 6/7/2017 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

17. Başvuruçunun, makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

18. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir nedeninin de bulunmadığı anlaşılan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

19. Ceza yargılamasının süresi tespit edilirken sürenin başlangıç tarihi olarak bir kişiye suç işlediği iddiasının yetkili makamlar tarafından bildirildiği veya isnattan ilk olarak etkilendiği arama ve gözaltı gibi birtakım tedbirlerin uygulandığı tarih; sürenin sona erdiği tarih olarak suç isnadına ilişkin nihai kararın verildiği, yargılaması devam eden davalar yönünden ise Anayasa Mahkemesinin makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetle ilgili kararını verdiği tarih esas alınır (B.E., B. No: 2012/625, 9/1/2014, § 34)

20. Ceza yargılamasının süresinin makul olup olmadığı değerlendirilirken yargılamanın karmaşıklığı ve kaç dereceli olduğu, tarafların ve ilgili makamların yargılama sürecindeki tutumu ve başvuruçunun yargılamanın süratle sonuçlandırılmasındaki menfaatinin niteliği gibi hususlar dikkate alınır (B.E., § 29).

21. Anılan ilkeler ve Anayasa Mahkemesinin benzer başvurularda verdiği kararlar dikkate alındığında somut olayda yaklaşık 5 yıl 5 ay 27 günde tamamlanan yargılamanın makul sürede sonuçlanmadığı görülmektedir.

22. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Tanık Dinletme Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

23. Başvuruçunun, o tarihte okulda idareci olarak görev yapan S.K.nin kovuşturma evresinde dinlenmediğini ve anılan tanığın dinlenilmesi yönündeki talebinin reddedildiğini belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

24. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında herkesin "adil yargılanma" hakkına sahip olduğu belirtilmiş ancak tanık dinletme hakkından açıkça söz edilmemiştir.

Bununla birlikte adil yargılanma hakkının somut görünülerinden biri olan tanık dinletme hakkı esasen Anayasa'nın 36. maddesinde yer verilen adil yargılanma hakkının da zımni bir unsurudur.

25. Diğer yandan Anayasa'nın 36. maddesine "adil yargılanma" ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde de güvence altına alınan adil yargılama hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (d) bendinde, bir suç ile itham edilen herkesin iddia tanıklarını sorguya çekmek veya çektirmek, savunma tanıklarının da iddia tanıklarıyla aynı koşullar altında davet edilmelerinin ve dinlenmelerinin sağlanmasını istemek hakkı düzenlenmiştir.

26. Anayasa Mahkemesi de benzer iddiaların ileri sürüldüğü başvurulara ilişkin olarak birçok kararında "tanık dinletme hakkı"yla ilgili ilkeleri belirlemiştir.

27. Savunma tanıklarının da iddia tanıklarıyla "aynı koşullar altında" davet edilmelerinin ve dinlenmelerinin sağlanmasını isteme hakkı, silahların eşitliği ilkesinin bir gereğidir. Tanıkların dinlenmek üzere çağırılmasının uygun olup olmadığının değerlendirmesi, kural olarak derece mahkemelerinin takdir yetkisi dâhilindedir. Ancak bu hak, sanığın lehine olan bütün tanıkların çağırılmasını ve dinlenmesini gerektirmez. Bu düzenlemenin esas amacı, sanığın "aynı koşullar altında" ve "silahların eşitliği ilkesi"ne uygun olarak tanık dinletme talebinde bulunabilmesinin sağlanmasıdır. Dolayısıyla bir sanığın bazı tanıkları dinletemediğinden şikâyet etmesi yeterli olmayıp ayrıca bu tanıkların dinlenmesinin hangi nedenlerle önemli olduğunu ve gerçeğin ortaya çıkması için neden gerekli olduğunu açıklamak suretiyle tanık dinletme talebini desteklemesi gerekmektedir (*Atila Oğuz Boyalı*, B. No: 2013/99, 20/3/2014, § 47; *Ahmet Zeki Üçok*, B. No: 2013/1966, 25/3/2015, § 70).

28. Somut olayda başvuru, olayların geçtiği tarihte okulda idareci olarak görev yapan S.K.nin kovuşturma evresinde dinlenmemesinden şikâyet etmektedir. Ancak anılan tanığın dinlenmesinin hangi nedenlerle önemli olduğu ve gerçeğin ortaya çıkması için neden gerekli olduğu başvuru tarafından açıklanmamıştır. Kaldı ki Mahkemenin anılan talep ile ilgili ne şekilde karar verdiğine ilişkin bir delil de sunulmamıştır. Başvuru formunda, o tarihte okulda idareci olarak görev yapan S.K.nin Emniyet Müdürlüğünde alınan beyanlarında sadece öğrencilerin şikâyetinden bahsettiği ve başka olaylardan bahsetmediği belirtilmiştir. Bu sebeplerle tanık dinletme hakkına yönelik bir ihlalin bulunmadığının açık olduğu sonucuna varılmıştır.

29. Açıklanan nedenlerle başvurunun bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

C. Diğer İhlal İddiaları

30. Başvuru; lehe anlatımda bulunan tanıkların beyanlarına itibar edilmediğini, mağdur B.A.nın babasının verdiği ve suçlamanın asılsız olduğuna ilişkin dilekçenin dikkate alınmadığını, soyut ve çelişkili mağdurlar beyanlarına üstünlük tanındığını, mağdurların kemik yaşlarının tespit edilmediğini, delillerin eksik toplandığını mağdurlardan R.A.nın psikolojik tedavi görüp görmediğinin araştırılmadığını ve delillerin takdirinde yanılıya düşülmesi suretiyle haksız olarak mahkûm edildiğini belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

31. Anayasa'nın 148. maddesinin dördüncü fıkrasında, kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin şikâyetlerin bireysel başvuruda incelenemeyeceği belirtilmiştir. Bu kapsamda ilke olarak mahkemeler önünde dava konusu yapılmış maddi olay ve olguların kanıtlanması, delillerin değerlendirilmesi, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması

ile uyumsuzlukla ilgili varılan sonucun adil olup olmaması bireysel başvuru konusu olamaz. Ancak bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlüklere müdahale teşkil eden, bariz takdir hatası veya açık keyfilik içeren tespit ve sonuçlar bu kapsamda değildir (*Ahmet Sağlam*, B. No: 2013/3351, 18/9/2013, § 42).

32. Sanık beyanları, mağdur beyanları, tanık anlatımları ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirilmek suretiyle bir karar verildiği, sadece mağdur beyanlarına itibar edilmediği anlaşılmıştır. Başvurucunun anılan iddialarının esas itibarıyla Derece Mahkemelerince verilen kararlarda isabet bulunmadığına, dolayısıyla kararın sonucuna ilişkin olduğu görülmektedir. Yapılan yargılamada, Mahkemenin ve Yargıtayın kararında bariz takdir hatası veya açık bir keyfilik oluşturan herhangi bir durum da tespit edilmemiştir.

33. Başvurucu tarafından ileri sürülen ihlal iddialarının yukarıda belirtilen içtihat kapsamında kanun yolu şikâyeti niteliğinde olduğu sonucuna varıldığından başvurunun bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

D. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

34. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvurunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...”

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuru lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

35. Başvurucu, 150.000 TL maddi ve 50.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

36. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

37. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edilmesi nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucuya net 4.800 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

38. Başvurucu tarafından maddi tazminat talebinde bulunulmuş olmakla beraber tespit edilen ihlal ile iddia edilen maddi zarar arasında illiyet bağı bulunmadığı anlaşıldığından başvurunun maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

39. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 206,10 TL harç ve 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.006,10 TL yargılama giderinin başvuru üzerine ödenmesine karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA**,

2. Tanık dinletme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle **KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA**,

Başvuru Numarası : 2014/14575

Karar Tarihi : 6/7/2017

3. Diğer ihlal iddialarının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucuya net 4.800 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 206,10 TL harç ve 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.006,10 TL yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvurunun Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Kayseri 4. Asliye Ceza Mahkemesine (E.2009/145, K.2009/770) GÖNDERİLMESİNE,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/7/2017 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Burhan ÜSTÜN

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ